

**Metodická pomůcka k odhalování
a dokumentování trestné činnosti
v oblasti
životního prostředí
(lesní hospodářství)**

Určeno pro policejní orgány Policie ČR

Praha 2001

**Metodická pomůcka k odhalování
a dokumentování trestné činnosti
v oblasti
životního prostředí
(lesní hospodářství)**

kpt. Ing. Miroslav SOUKUP

Úvod

Cílem zpracované metodické pomůcky je seznámit policejní orgány Policie České republiky, včetně základních útvarů, s problematikou trestné činnosti na životním prostředí, ke které dochází v souvislosti s neoprávněnou těžbou dřevní hmoty v lesích celého území ČR, a především pak s problematikou odhalování, dokumentování a postihování tohoto druhu kriminality.

Při zpracování metodické pomůcky byly využity praktické poznatky pracovníků složek SKP Policie ČR, získané při dokumentování konkrétních případů trestné činnosti na lesích, a stanoviska orgánů státní správy lesů, Ředitelství služeb dopravní policie, pořádkové policie, cizinecké a pohraniční policie a Úřadu vyšetřování pro ČR, kterým děkuji za pomoc.

1. OBECNĚ O LESÍCH ČESKÉ REPUBLIKY

Pojem **les** představuje lesní porosty s jejich prostředím a pozemky určené k plnění funkcí lesa. V jednotě těchto prvků patří les k nejvýznamnějším ekosystémům. Vedle **produkční** (hospodářské) funkce plní lesy jiné, významnější a pro životní prostředí nezastupitelné funkce, označované za funkce **mimoprodukční**. Lesy příznivě ovlivňují klimatické a vodní poměry, produkují kyslík, zachycují prach a jiné škodlivé látky z ovzduší, chrání půdu před vodní a větrnou erozí, tlumí hluk, tvoří přirozené prostředí pro mnohé druhy rostlin a živočichů apod.

Les je ve svých funkcích a v samotné své existenci ohrožován působením především civilizačních vlivů. Cílem současné právní úpravy ochrany lesa je především zajistit jeho existenci, a to jak co do celkové plochy pozemků, určených k plnění funkcí lesa, tak i pokud jde o skladbu a kvalitu lesních porostů. Prakticky jde o ochranu všech, zejména mimoprodukčních funkcí lesa. Výrazem této tendence je např. kategorizace lesů, která má zajistit mimo jiné diferencovaný způsob hospodaření a ochrany podle převažujících funkcí lesa.

Platná právní úprava ochrany lesa směřuje do čtyř hlavních úseků, kterými jsou ochrana pozemků určených k plnění funkcí lesa, ochrana lesa při obecném užívání lesů, ochrana lesa při hospodaření v lesích a ochrana lesa proti škůdcům a jiným škodlivým činitelům. Výchozím požadavkem pro hospodaření v lesích je jeho zachování. Právní úprava stanoví, že vlastník lesa je při hospodaření v lese povinen usilovat, aby nepoškozoval zájmy jiných vlastníků lesa a aby byly zachovány, trvale a rovnoměrně plněny funkce lesa a byl zachován a chráněn genofond lesních dřevin. V souvislosti s hospodařením v lesích je nutno zmínit užívané prostředky ochrany lesa, kterými jsou kromě jiných lesnické plány (oblastní plány rozvoje lesů, lesní hospodářské plány, lesní hospodářské osnovy), obnova a výchova lesních porostů a právní ošetření těžby dříví a lesní dopravy.

Základním pramenem právní úpravy ochrany lesa je zákon č.289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (**lesní zákon**).

2. HISTORIE A SOUČASNOST PRÁVA V OBLASTI LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ ČR

Ochrana přírody a péče o lesy mají na území dnešní České republiky dlouholetou tradici. Již od roku 1348, kdy Český zákoník „Maestas Carolina“ obsahoval několik článků o ochraně lesů, existovaly obecně závazné normy definující práva a povinnosti vlastníků půdy a vztahy k lesům.

Krátkodobé cíle **Státní politiky životního prostředí** v 90. letech stanovují *obnovu růstu lesů v oblastech zasažených znečištěním ovzduší a ochranu biologické diverzity*. Zásady **Státní lesnické politiky**, které byly schváleny v roce 1994, směřují k

- obnově a ochraně lesních ekosystémů,
- zvýšení diverzity druhů lesních dřevin,
- údržbě a obnově lesních stanovišť v oblastech poškozených v důsledku znečištění ovzduší,
- údržbě a rozvoji genofondu druhů lesních stromů.

Přestože byly české lesy obhospodařovány s cílem dosáhnout trvalých výnosů už téměř 250 let, teprve

v zákoně o lesích přijatém v roce 1995 byl zdůrazněn význam i ostatních celospolečensky významných funkcí lesa. Pro rovnoměrné plnění všech užitečných funkcí lesa je přitom nutné důsledně uplatňovat principy ekologicky orientovaného, přírodě blízkého lesního hospodářství, což často obnáší odlišný způsob hospodaření oproti minulosti. Tyto principy už začaly být v praxi uplatňovány, a to především v lesích ve vlastnictví státu, v započatém úsilí je však nutno vzhledem k dlouhodobosti produkčního cyklu v lese i nadále pokračovat. Z tohoto pohledu se jeví vzrůstající kriminalita zaměřená proti lesům jako složce životního prostředí jako jev velmi negativní.

V této souvislosti je třeba zmínit střednědobou koncepci resortní politiky Ministerstva vnitra ČR pro roky 2000–2003. Dne 23. října 2000 schválila vláda ČR usnesením č. 1044 **Aktualizovanou koncepci boje proti organizovanému zločinu**, ve které bylo ministru vnitra ve spolupráci s ministrem spravedlnosti, ministrem financí a ministrem životního prostředí uloženo úkol „konceptně řešit potírání organizovaných zločineckých aktivit proti životnímu prostředí“. Na základě toho byl Ministerstvem vnitra ČR vypracován materiál „Kriminalita proti životnímu prostředí – analýza a návrh opatření“.

Jen z těchto údajů je patrné, že kriminalitě na životním prostředí je v současnosti v ČR věnována značná pozornost. Dlužno podotknout, že problematika dokumentování a odhalování trestné činnosti na životním prostředí je aktuálním tématem ve většině zemí Evropy.

3. VÝVOJ TRESTNÉ ČINNOSTI NA LESÍCH ČESKÉ REPUBLIKY OD ROKU 1995

V souvislosti s hodnocením současného stavu dokumentování trestné činnosti na životním prostředí je nutno konstatovat, že celá současná koncepce práce Policie ČR je závislá na aktuálním stavu platné legislativy, která problematiku ochrany životního prostředí upravuje. Z pohledu trestněprávních úprav nedošlo za období od r. 1990 do současné doby k podstatným změnám, což ve svých důsledcích negativně ovlivňuje výsledky práce Policie ČR, neboť právní úprava plně neodráží faktickou potřebu vyvolanou současným stavem a celkovým vývojem trestné činnosti v oblasti životního prostředí. V souvislosti s touto metodickou pomůckou je nutno uvést, že trestná činnost na území ČR je ve vztahu k životnímu prostředí, oblasti lesního hospodářství páchána způsoby, naplňujícími skutkové podstaty trestných činů „ohrožení životního prostředí“ podle ust. §§ 181a a 181b trest. zák., popř. trestného činu „krádež“ podle ust. § 247 trest. zákona. V souvislosti s problematikou neoprávněné těžby a mýcení dřevní hmoty je orgány Policie ČR nejčastěji postihováno jednání naplňující ust. § 247 trest. zák., realizace věcí pro naplnění ust. § 181a trest. zák. jsou záležitostmi několika posledních let.

Se záměrem změnit legislativní stav v ČR, upravující oblast životního prostředí, a vytvořit tak prostor pro efektivnější a jednodušší způsob dokumentace trestné činnosti páchané na životním prostředí byl mezi-resortní pracovní skupinou vypracován podnět směřující ke změně příslušných ustanovení trestního zákona, výsledkem čehož by měla být úprava současného znění §§ 181a a 181b a jejich rozšíření o nové konkrétní skutkové podstaty, které by daleko jednoznačněji definovaly nezákonná jednání pachatelů páchajících trestnou činnost na životním prostředí. V návrhu jsou kvalifikovány trestné činy „ohrožení a poškození životního prostředí“ (§§ 181a a 181b), „poškození lesa těžbou“ (§§ 181c a 181d), „nakládání s nebezpečnými odpady“ (§ 181e), „neoprávněné nakládání s chráněnými a volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami“ (§§ 181f, 181g, 181h).

Vývoj trestné činnosti na lesích ČR:

období (rok)	1995	1996	1997	1998	1999	2000
počet trestných činů	192	227	246	322	335	291
% (vztaheno k roku 1995)	100 %	118 %	128 %	168 %	174 %	152 %

Z přehledu je zřejmé, že trestná činnost na lesích v ČR má výrazně vzestupný trend. Přibližně 97 % této trestné činnosti představují krádeže, asi 2 % poškození cizí věci a jen jedno procento je kvalifikováno jako trestný čin ohrožení životního prostředí. Přitom lze namítnout, že na souběh s trestnými činy dle ustanovení §§ 181a nebo 181b trestního zákona se zapomíná a není to tím, že by nezákonnými těžbami nebylo v řadě případů ohroženo životní prostředí.

Právní normy

Zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů (trestní zák.)

Zákon č. 200/1990 Sb. (přestupkový zákon)

Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění zákona č. 238/1999 Sb., a zákona č. 67/2000 Sb.

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí.

Vyhláška MZe ČR č. 77/1996 Sb., o náležitostech žádosti o odnětí nebo omezení a podrobnostech o ochraně pozemků určených k plnění funkcí lesa.

Vyhláška MZe ČR č. 80/1996 Sb., o pravidlech poskytování podpory na výsadbu minimálního podílu melioračních a zpevňujících dřevin a o poskytování náhrad zvýšených nákladů.

Vyhláška MZe ČR č. 81/1996 Sb., o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na produkčních funkcích lesa (účinnost do března 1999).

Vyhláška MZe ČR č. 82/1996 Sb., o genetické klasifikaci, obnově lesa, zalesňování a o evidenci při nakládání se semeny a sazenicemi lesních dřevin.

Vyhláška MZe ČR č. 83/1996 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů.

Vyhláška MZe ČR č. 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování.

Vyhláška MZe ČR č. 100/1996 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o udělení licence v lesním hospodářství a podrobnosti o udělování licencí v lesním hospodářství.

Vyhláška MZe ČR č. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích (v účinnosti od března 1999).

Nejde o úplný výčet právních norem.

Trestněprávní kvalifikace

Ohrožení životního prostředí

§ 181a tr. zákona

- (1) Kdo úmyslně vydá životní prostředí v nebezpečí závažného poškození tím, že poruší předpisy o ochraně životního prostředí nebo hospodaření s přírodními zdroji (ohrožení životního prostředí), bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.
- (2) Odnětím svobody na jeden rok až šest let bude pachatel potrestán, jestliže činem uvedeným v odstavci 1 způsobí na životním prostředí značnou újmu.
- (3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, jestliže činem uvedeným v odstavci 1 způsobí na životním prostředí újmu velkého rozsahu.

§ 181b tr. zákona

- (1) Kdo z nedbalosti způsobí ohrožení životního prostředí (§ 181a odst. 1), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.
- (2) Odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo
 - b) způsobí-li takovým činem na životním prostředí značnou újmu.
- (3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 2 písm. a) na životním prostředí újmu velkého rozsahu.

V případě §§ 181a a 181b trestního zákona se jedná o trestněprávní normu s blanketní dispozicí, odkazující na více norem určitého druhu. Při výkladu trestněprávní normy s blanketní dispozicí je třeba vycházet z výkladu těch právních norem, které upravují příslušné právní poměry.

Pod pojmem neoprávněná těžba lesního porostu rozumíme jednání, kdy prokazatelně došlo k porušení zejména následujících ustanovení zák. č. 289/95 Sb., ve znění pozdějších předpisů (lesního zákona):

§ 31, odst. 2 – Při mytní těžbě úmyslné nesmí velikost holé seče překročit 1 ha (holina může být

vytvořena jednorázovou těžbou přesahující plochu 1 ha nebo vytěžením lesa na ploše menší než 1 ha, která přímo souvisí s holinou po předchozí povolené těžbě a plocha nově vytvořené holiny tak přesáhne 1 ha).

§ 33, odst. 4 – Provádět těžbu myšlnou v lesních porostech mladších než 80 let je zakázáno: V odůvodněných případech může orgán státní správy lesů při schvalování plánu nebo při zpracování osnovy nebo na žádost vlastníka lesa povolit výjimku z tohoto zákazu.

§ 31, odst. 4 – Je zakázáno snižovat úmyslnou těžbou zakmenění porostu pod sedm desetin plného zakmenění: To neplatí, jestliže se prosvětlení provádí ve prospěch následného porostu nebo za účelem zpevnění porostu.

V těchto případech lze uvažovat o naplnění skutkových podstat trestných činů podle ust. §§ 181a, 181b trestního zákona.

Podezřelou osobou (pachatelem) je v těchto případech osoba, která zadala těžebním dělníkům úkol lesní porost pokácet, většinou se jedná o čerstvého vlastníka pozemku nebo jeho právního zástupce, který disponuje plnou mocí k zastupování vlastníka, a těžaři – dělníci, kteří těžbu dřeva provádějí.

Právní odpovědnost za újmy na životním prostředí

Ustanovení §§ 181a a 181b trestního zákona mají charakter ohrožujících skutkových podstat, nevyžadují proto vyjádření výše způsobené škody. Ve snaze kvantifikovat následek jednání pachatele jsou ve zmíněných §§ použity obecné termíny, např. termín **újma na životním prostředí**. Výkladem těchto pojmů se nezabývá žádná v současné době platná právní norma, je nutno proto vycházet z komentáře trestního zákona, kde je uvedeno, že termín „újma na životním prostředí“ v sobě zahrnuje jak újmu majetkovou – škodu, tak i další, tj. ekologické újmy. V této souvislosti je na místě zdůraznit i etický rozměr spáchaného činu (např. vymýcení ohroženého druhu). Podobnou analogii můžeme nalézt ve stávajícím trestním zákonu u skutkových podstat trestných činů, u nichž není vhodné či možné kvantifikovat jejich ekonomický dopad, např. trestné činy proti životu a zdraví nebo trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti.

Termín **ekologická újma** je vymezen v § 10 zák. č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, kde se uvádí, že „*ekologická újma je ztráta nebo oslabení přirozených funkcí ekosystémů, vznikající poškozením jejich složek nebo narušením vnitřních vazeb a procesů v důsledku lidské činnosti*“. Podle ustanovení § 27 téhož zákona je osobou oprávněnou uplatňovat nápravu způsobené ekologické újmy stát. Metodami nápravy jsou primární restituce (tj. uvedení do původního stavu, pokud je to účelné a možné), kompenzace újmy (např. výsadbou několika stromků za jeden vzrostlý) a finanční náprava (vyjádřena vyčíslením nákladů potřebných na primární restituci nebo kompenzaci). Zatímco kvantifikování způsobené škody představuje objektivní údaj, v případě vyčíslení ekologické újmy je nutno vycházet ze subjektivního názoru znalce.

V případech vyjádření ekologické újmy na lesích jsou využívány

- vyhláška MZe ČR č. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích,
- materiály, zpracované Doc. Ing. Iljou Vyskotem, CSc., pracovníkem Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně: Potenciály funkcí lesa ČR podle hospodářských souborů a porostních typů (MŽP ČR, Praha 1999), Klasifikace lesů ČR podle významnosti celkového reálného potenciálu celospolečenských funkcí (MŽP ČR, Praha 1999) a Reálné efekty funkcí lesů ČR (MŽP ČR, 2000).

Obecně lze konstatovat, že v ČR v současné době lze stanovit škodu či újmu na produkční funkci lesa (viz vyhláška MZe ČR č. 55/1999 Sb.), neexistuje však metoda výpočtu ekologické újmy v penězích, která by byla v tuzemském nebo evropském měřítku obecně uznávaná a legislativně deklarovaná. Dosud existující metody zabývající se kvantifikací a oceňováním mimoprodukčních funkcí lesa je třeba při trestněprávní kvalifikaci ohrožení životního prostředí považovat za metody podpůrné. Případný znalecký posudek lze žádat od znalců v oboru lesního hospodářství a ekonomiky, zapsaných v seznamu soudních znalců, vedených krajskými soudy. Přitom je třeba respektovat ustanovení § 107, odst. 1, věta druhá trestního řádu, kde se uvádí, že „znalci nepřisluší provádět hodnocení důkazů a řešit právní otázky“, a klást mu tedy jen takové otázky, jejichž zodpovězením by znalec podrobně rozvedl, k jakému poškození životního prostředí došlo a stanovil prognózu dalších ekologických následků, např.

- vymezením plošného rozsahu poškození a ohrožení lesa,
- popsáním rozsahu narušení podstaty lesa, tj. narušení rovnoměrného, trvale udržitelného a vyrovnaného

plnění všech funkcí lesa, ovlivnění retenčních (zadržovacích) a odtokových poměrů, rizika vodní eroze, narušení stability porostů atd.,

- zdůrazněním dlouhodobosti poškození lesa s časovým vymezením obnovy funkcí lesa do jeho původního stavu, s nebezpečím vzniku polomů, vývrátů apod.,
- vysvětlením potenciálního ovlivnění lesů sousedních vlastníků, ovlivnění souvisejících ekosystémů i mimo les apod., případně uvedením změny kategorie lesa, ke které došlo (nebo dojde) např. narušením ochranných pásem lesa atd.

Znalec z oboru lesního hospodářství se může též vyjádřit k tržní hodnotě vytěžené dřevní hmoty. Neměl by se však vyjadřovat, zda došlo ke „značné újmě na životním prostředí“ nebo k „újmě na životním prostředí velkého rozsahu“, protože v daném případě se jedná o otázky právní, které je oprávněn řešit pouze orgán činný v trestním řízení.

Formy trestné činnosti

Předmětem zájmu pachatele je stojící lesní porost odpovídajícího stáří a vzrůstu, který je možno prodejem vytěžené dřevní hmoty ekonomicky zhodnotit. V převážné většině případů není následná těžba dřevní hmoty v souladu se zněním příslušných ustanovení lesního zákona, upravující těžební činnost.

a) LES JE OD PŮVODNÍHO VLASTNÍKA ODKOUPEN A NÁSLEDNĚ VYTĚŽEN

Zájemce o koupi lesa nebo lesního porostu nastojato osobně či jiným způsobem kontaktuje vlastníka lesa, často na základě inzerátu podaného vlastníkem lesa, jindy zájemci sami inzerují vážný zájem o koupi lesa. V poslední době jsou zjišťovány případy, kdy fyzické osoby vznesly ke katastrálním úřadům písemný požadavek o výpis souborů listů vlastnictví, s požadavkem identifikovat vlastníka a uvést výměru pozemku, viz Příloha č. 1 (konzultacemi s pracovníky katastrálních úřadů a Ministerstva životního prostředí ČR bylo zjištěno, že v této fázi je postup žadatele v souladu s platnou právní úpravou a požadované informace mu budou poskytnuty). Nejčastěji zjišťované náležitosti nabídek ke koupi lesů jsou uvedeny v Příloze č. 3.

Při kontaktování původního vlastníka lesa vystupuje většinou zájemce o koupi lesa osobně, po seznámení se se stavem lesa dojde ke sjednání kupní ceny a platebních podmínek. Následuje podepsání předem připravené kupní smlouvy a předání hotovosti (v této fázi už často figuruje jako kupující „bílý kůň“). K okresnímu katastrálnímu úřadu je podán návrh vkladu práva do katastru nemovitostí. K návrhu je přiložena kupní smlouva s připojenou ověřovací doložkou. Vklad je zaregistrován. V té době (někdy i před datem registrace vkladu práva vlastníka na katastru nemovitosti) dochází k těžbě (bez vědomí odborného lesního hospodáře a referátu ŽP OkÚ), a to tím způsobem, že skupina těžebních dělníků porost během několika hodin pokácí, často v době podvečerní, během víkendu apod. Pokácené kmeny jsou zpracovávány „u pařezu“ (odvětveny, odkorněny, zkráceny na požadovanou délku kulatiny) až v následujících dnech, stejnými nebo jinými lesními dělníky, kteří již disponují smlouvami o dílo, s uvedením předmětu smlouvy „zpracování vytěžené dřevní hmoty“. Tito dělníci však popírají vlastní kácení stromů.

V některých případech je parcela nedotěžena a les prodán dalšímu vlastníkovi, opět jde o „bílého koně“. Po zaregistrování je les dotěžzen (opět bez povolení orgánů státní správy ochrany lesa). Smyslem těchto převodů na další vlastníky je evidentně znemožnit případné zdokumentování těžebních aktivit jednotlivých těžařů orgány Policie ČR.

Pokud je mýtní těžbou porušeno některé z dříve uvedených ustanovení Lesního zákona, viz stať Trestněprávní kvalifikace, lze zvažovat naplnění skutkových podstat trestných činů dle ust. §§ 181a nebo 181b trestního zákona. Je nutno zdůraznit, že v těchto případech je spatřován určitý prvek organizovanosti.

b) ZÁJEMCE O VYTĚŽENÍ LESA LES ODKOUPÍ A V KRÁTKÉ DOBĚ OZNÁMÍ POŠKOZENÍ LESA NEZNÁMÝM PACHATELEM

Po zakoupení pozemku s lesním porostem podává nabyvatel osobně nebo prostřednictvím právního zástupce trestní oznámení na neznámého pachatele pro trestný čin poškození cizí věci dle ust. § 257 trestního zákona, způsobené zářezy v lesním porostu. Současně oznamuje na příslušném inspektorátu bezpečnosti práce poškození lesního porostu, totéž oznamuje na referátu životního prostředí okresního úřadu ve snaze docílit vydání povolení k těžbě lesa.

Pracovníky SKP PČR jsou v současné době zjišťovány poznatky k osobám s právnickým vzděláním, které se zaměřují na zastupování vlastníků zakoupených lesních pozemků v rámci ČR.

Za zmínku stojí případ, kdy vlastník lesa popsaným způsobem cestou právního zástupce oznámil poškození lesa orgánům činným v trestním řízení a orgánům státní správy ochrany lesa, ale referát životního prostředí inicioval vypracování znaleckého posudku na poškozený les, ve kterém je mimo jiné uvedeno, že v žádném případě nelze vytěžit celou poškozenou plochu, neboť by došlo k závažnému poškození životního prostředí, a je naopak třeba ošetřit poškozený lesní porost, který může zůstat zachován nejméně deset let, postupně tento porost osazovat a poškozené stromy po zalesnění odtěžit. Protože i přes pravomocné rozhodnutí referátu ŽP OkÚ byla těžba stromů zahájena, bylo třem osobám sděleno obvinění pro trestné činy podle ust. §§ 181a/1 a 171/1, písm. c) trestního zákona (z toho dvěma těžebními dělníky, kteří byli zastiženi při kácení stromů na předmětné parcele).

Pro úplnost je nutno uvést další, méně časté a méně závažné formy trestné činnosti na lesích:

c) ODCIZENÍ LESNÍHO POROSTU

Pachatel odcizí dřevní hmotu (pokácením stojícího porostu nebo odcizením poražené nebo opracované dřevní hmoty). Většinou jde o menší množství, řádově v m³, dřevní hmota je určena pro vlastní potřebu nebo za účelem jejího dalšího prodeje.

Věc je kvalifikována jako trestný čin dle ust. § 247 trest. zák., případně v souběhu s ust. §§ 181a nebo 181b trest. zákona. Prvek organizovanosti zde není zjišťován.

d) POŠKOZENÍ OKOLNÍHO LESNÍHO POROSTU PŘI TĚŽEBNÍ ČINNOSTI

Při těžbě (často neoprávněné, kdy je v zájmu pachatele vytěženou dřevní hmotu co nejrychleji z lesa vyvézt) dojde k poškození stojících stromů (u těžby nahodilě k tomu může dojít na těžce parcele, většinou na pozemcích sousedních vlastníků), může dojít k vývrátům stojících stromů, případně k poškození dalších zařízení.

V tomto případě se může jednat o trestný čin dle ust. § 257 tr. zák., případně v souběhu s ust. § 181a nebo 181b trest. zákona.

Problémy při odhalování a dokumentování trestné činnosti na lesích

Trestná činnost na životním prostředí, a zvláště pak v oblasti lesů, zaznamenává v posledních letech značný nárůst, a zároveň dochází k nárůstu a zdokonalování forem trestné činnosti. Určitý prvek organizovanosti dnes nebývá výjimkou. Mezi nejčastější problémy při jejím odhalování a dokumentování patří:

Existence „bílého koně“ v pozici kupujícího lesní pozemek nebo „neznámá“ osoba, která těžářům zadala úkol kácet či zpracovat pokácené kmeny. V případě „bílého koně“ je komplikováno ustanovení pachatele (osoba se nezdržuje v místě hlášeného pobytu, je dlouhodobě v zahraničí, příslušný doklad, kterým osoba prokazuje svoji totožnost, je v minulosti hlášen jako odcizený nebo byla hlášena ztráta dokladu apod.). Obdobou je těžářům „neznámá“ osoba, se kterou uzavřeli smlouvu o dílo, kdy předmětem smlouvy je zpracování již pokácených stromů, výjimečně provedení těžby.

Na základě novely lesního zákona č. 67/2000 Sb., viz Příloha č. 4, lze v případě těžebních dělníků, kteří byli policejním orgánem přistiženi při kácení stromů (!), uvažovat o realizaci pro trestný čin podle §§ 181a, 181b trest. zákona.

Lesní dělníci jsou policejním orgánem v době jeho příjezdu na Mě přistiženi při zpracovávání pokácených stromů. Většinou disponují smlouvou o dílo na zpracování vytěžené dřevní hmoty. Je pak obtížné prokázat, že tyto osoby provedly i kácení stojících stromů, a naplnily tak skutkovou podstatu trestných činů podle §§ 181a nebo 181b trestního zákona.

Je zřejmé, jakou úlohu v dokumentaci případu sehraje včasný příjezd policejních orgánů na Mě po zjištění nebo oznámení skutku a způsob dokumentace zjištěného stavu na Mě.

Organizovanost činnosti těžářů při kácení stromů. Je potvrzeno, že v některých případech neoprávněných těžeb lesního porostu je kácení stromů na parcele zahájeno z několika míst parcely současně, větším počtem

těžařů, jednotlivé skupiny těžařů jsou prostřednictvím radiostanic nebo mobilních telefonů v kontaktu s osobou, která střeží přístupovou cestu k těžené lokalitě. Podle nejnovějších poznatků jsou některé těžební party dělníků organizátory poučení, jak jednat při kontaktu s orgány PCR.

Zmíněné formy trestné činnosti vykazují znaky, obvyklé pro hospodářskou trestnou činnost – např. dostatečný finanční potenciál, který se projevuje v technické vybavenosti pachatelů, dostupnosti právního servisu apod. Tento fakt je potřeba si uvědomit a podle toho volit způsob zákroku, zejména z hlediska taktiky, počtu zakročujících osob.

Provádění zářezů (záseků) na stojících stromech. Stromy jsou pouze poškozeny, ale neporaženy. V některých zjištěných případech byly takto stromy poškozeny motorovými pilami, jindy pouze ručními pilami.

Smyslem tohoto způsobu „těžby“ je zkrácení doby potřebné k pobytu těžařů v porostu nebo naopak tichost provedení zářezů, se záměrem vynutit si tak na orgánech státní správy lesů povolení k těžbě.

Odvoz vytěžené a zpracované dřevní hmoty z lesa během nočních hodin. V praxi jde o běžný postup, převážně však v případech, kdy je v zájmu organizátora těžby, ale i odběratele dřevní hmoty vytěžené dřevo z lesa urychleně vyvézt. Převpravce bývá v pozici smluvního partnera a zajišťuje pouze tuto fázi celé operace.

Vyčíslení výše ekologické újmy. Problémy při vyjadřování ekologické újmy a její výše jsou důsledkem znění §§ 181a a 181b trestního zákona, jejich přílišné obecnosti, která dává prostor pro subjektivní výklad užitých pojmů, a důsledkem absence legislativně deklarované metody výpočtu ekologické újmy. Blíže viz stať „Právní odpovědnost za újmy na životním prostředí“.

Příklad řešení konkrétních případů orgány Policie ČR

Dokumentování trestných činů na životním prostředí, ke kterým dochází v souvislosti s neoprávněnými těžbami dřeva, je vzhledem k určitému stupni organizovanosti této trestné činnosti časově poměrně náročné a zahrnuje v sobě řadu neodkladných úkonů, jejichž provedení je nutno zajistit bezprostředně po zjištění události, nemá-li být výrazně snížena efektivita dalšího šetření policejního orgánu ve věci. **Vzhledem ke skutečnosti, že majitelé lesních pozemků do procesu těžby nezřídka zapojují tzv. „bílé koně“, mělo by být prvořadou snahou policejních orgánů zahájit šetření věci na MČ v době, kdy ještě probíhá těžba stojícího porostu (kácení stromů) a je možno fyzicky zajistit a ustanovit osoby provádějící kácení.**

a) DOKUMENTOVÁNÍ VĚCI PO ZJIŠTĚNÍ (OZNÁMENÍ) UDÁLOSTI:

Policejní orgán, přijímající oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že došlo k neoprávněné těžbě lesa, zajistí okamžitý výjezd policejní hlídky nebo VS na místo činu, kde jsou provedena následující opatření:

- je třeba fyzicky zajistit a ustanovit osoby provádějící kácení, taktéž osoby vyskytující se v době příjezdu policejních orgánů na MČ v jeho bezprostředním okolí, je-li důvodné podezření na souvislost jejich přítomnosti s těžbou (podle oděvu nebo poblíž odstavených motorových vozidel apod.). Je třeba počítat s eventualitou, kdy na jedné parcele těží několik skupin těžařů, každá v jiné části parcely, při příjezdu pracovníků Policie ČR dojde k zajištění osob z jedné skupiny, zatímco ostatním se podaří z MČ vzdálit.
- od osob provádějících kácení jsou zajištěny doklady související s těžbou (živnostenské oprávnění, smlouva o dílo, kontakty na objednatele zakázky).
- jsou zaznamenána veškerá motorová vozidla odstavená u kácené parcely a v jejím blízkém okolí (typ vozidla, barva, SPZ).
- zjištěný stav je zadokumentován formou protokolu o OMČ, včetně vyhotovení fotodokumentace, zajištění věcných a daktyloskopických stop (láhve, plastové nádoby s palivem apod.).
- na MČ je vyžádána přítomnost následujících osob: Odborného lesního hospodáře (revírníka), pracovníka referátu ŽP OkÚ a případně pracovníka OI ČIŽP. Od nich je nutné požadovat provedení následujících úkonů:

Odborný lesní hospodář – vytýčí a zaměří plochu vytěžené či poškozené části lesa, určí rozsah poškození lesa, uvede, zda se jedná o těžbu povolenou, stanoví množství vytěžené dřevní hmoty, je schopen uvést veškeré vstupní informace k parcele (číslo parcely, číslo porostu, současného a předchozího majitele, rozsah předchozích těžeb, zda je možno na základě platného LHP nebo LHO na parcele těžít). Objektivitu získaných informací je nutno posoudit, obec-

ně nelze vyloučit podplácení odborných lesních hospodářů ze strany pachatelů trestné činnosti.

Pracovník referátu ŽP OkÚ – na MČ poskytne předběžné vyjádření, zda se jedná o neoprávněnou těžbu, předběžně vyčíslí vzniklou škodu a ekologickou újmu a vyjádří se k rozsahu ohrožení (poškození) životního prostředí, kromě toho potvrdí informace získané od odborného lesního hospodáře (informace získané od odborného lesního hospodáře a pracovníka referátu ŽP okresního úřadu by neměly být rozporné).

Pracovník OI ČIŽP – na MČ je možno požadovat předběžné vyjádření k otázce závažnosti ohrožení ŽP (zda bylo životní prostředí vydáno v nebezpečí závažného poškození, zda byla na životním prostředí způsobena újma a jaká, zda bylo ohroženo životní prostředí). Písemné odborné vyjádření bude vyžádáno následně.

b) DOKUMENTOVÁNÍ VĚCI PO PROVEDENÍ PRVOTNÍCH ÚKONŮ (POSTUP DLE USTANOVENÍ § 158 TRESTNÍHO ŘÁDU):

- osoby provádějící kácení je třeba požádat o vysvětlení podle § 158, odst.3,4 trestního řádu zejména k otázkám:
 - kdo jim zadal úkol a jaký,
 - kdo jim na parcele vytýčil porost, resp. označil hraniční stromy a jakým způsobem,
 - zda šlo o požadavek pokácet jen konkrétní označené stromy nebo zda byla požadována holoseč,
 - kdo s nimi za objednatele vyřizoval a podepisoval smlouvu o dílo (k těmto osobám je třeba získat co nejvíc kriminalisticky využitelných údajů),
 - zda při sjednávání úkolu byli zadavatelem úkolu (těžby) informováni o vlastníkovi lesa či porostu (může jít o dvě různé osoby),
 - zda byla těžba vyznačena odborným lesním hospodářem,
 - jak zněla dohoda o platbě za provedenou práci, zda obdrželi zálohu a od koho,
 - v jakém stavu byl porost, když zahájili těžební práce,
 - kolik metrů krychlových dřeva každý vytěžil, jakým způsobem si vedli evidenci vytěžené dřevní hmoty,
 - kdo dřevo vymanipuloval mimo těžební prostor, jakou technikou atd.
- zajištěné smlouvy o dílo, je-li na nich originál podpisu objednatele, je vhodné na základě vystavení protokolu o vydání (odnětí) věci zajistit.
- je třeba zadokumentovat poznatky, získané při podání vysvětlení odborným lesním hospodářem na místě činu, požadovat od něho předložení kopií snímku porostní mapy, výpis z LHP (lesního hospodářského plánu) nebo LHO (lesní hospodářské osnovy). V případě pochybností o pravosti listin nebo v případě jejich nepředložení lze totéž řešit cestou referátů životního prostředí okresních úřadů.
- je vhodné provést šetření na příslušném katastrálním úřadu s cílem zajistit k číslu parcely (které uvede odborný lesní hospodář) výpis z LV (list vlastníka nemovitosti) – nejlépe zpětně za 1–2 roky, k jednotlivým převodům vlastnictví zajistit kupní smlouvy, v případě pochybností pravosti dokumentu je nutno vyžádat grafologickou expertizu.
- u zajištěných kupních smluv je třeba zkoumat ověřovací razítka, resp. provést šetření u orgánu, který ověření podpisů údajně provedl.
- na základě údajů získaných od odborného lesního hospodáře a znalosti vlastníka nemovitosti vyžádat stanovisko referátu ŽP OkÚ k vyčíslení výše škody a ekologické újmy, případně k ohrožení životního prostředí, zajistit kopie případných povolení referátu ŽP OkÚ k těžbě na předmětném čísle parcely (vystavených na současné nebo původní vlastníky pozemku či lesa).
- z hlediska objektivní výchozí informací je nutné ustanovit a řádně vytěžit jednotlivé původní vlastníky lesa (včetně možných „bílých kořů“, z taktického hlediska je účelné vycházet z podání vysvětlení posledního dlouhodobého vlastníka a na základě zjištěných informací postupovat směrem k současnému stavu). Je třeba zodpovědět,
 - kdo jej před koupí lesa první kontaktoval,
 - kolikrát s dotýcným osobně jednal,
 - zda osoba, která podepsala kupní smlouvu, je totožná s osobou, která ho ve věci odkoupení lesa původně kontaktovala,
 - kolik osob bylo přítomno podpisu smlouvy,
 - kde a v jakém pořadí byla smlouva podepsána,
 - kdo zajistil ověření totožnosti (podpisů) osob uvedených ve smlouvě a kde,
 - kdo dával návrh na vklad práva do katastru nemovitostí,
 - je třeba objasnit otázku úhrady sjednané ceny nemovitosti (původní vlastníky často kontaktují ob-

- chodníci se dřevem, se stavem a kvalitou lesa se za přítomnosti majitele lesa na místě samém seznámí, sjednají kupní cenu a podmínky platby, ale kupní smlouvu už podepisuje jiná osoba).*
- vyžádat odborné vyjádření OI ČIŽP k těžbě z hlediska újmy na životním prostředí, viz *stať Právní odpovědnost za újmy na ŽP (k žádosti přiložit písemné stanovisko referátu ŽP OkÚ, snímek porostní mapy, výpis z LHP nebo LHO, výpis z LV katastrálního úřadu, kopie povolení referátu ŽP OkÚ k těžbě),*
 - v případě odvozu dřevní hmoty ke zpracování je nutné ve spolupráci s příslušnou lesní správou ustanovit firmu dopravce, následně pak dřevozpracující závod (pilu), kam je dřevo dopravováno,
 - v případech rozsáhlejších těžeb nebo v případech, kdy v krátké době došlo k více převodům vlastnických práv na katastru nemovitostí, je nutné prověřit případné hlášení ztráty či odcizení průkazu totožnosti některého z vlastníků.
- Potřeba provedení dalších úkonů vyplývá z výsledků výše uvedených šetření.

c) OCHRANNÁ OPATŘENÍ, SMĚŘUJÍCÍ K PREVENTIVNÍMU PŮSOBENÍ SLOŽEK SLUŽBY KRIMINÁLNÍ POLICIE:

S ohledem na dosud známé postupy pachatelů trestné činnosti v oblasti lesů se osvědčilo přijetí následujících opatření:

- 1) V rámci operativně pátrací činnosti pracovníci SKP OŘ Policie ČR kontaktují příslušné **lesní správy Lesů ČR s. p. a referáty životního prostředí okresních úřadů** s cílem
 - vypracovat ve spolupráci se zástupci těchto orgánů **seznam odborných lesních hospodářů** dané oblasti a **pracovníků referátu ŽP OkÚ**, včetně telefonických kontaktů, a
 - projednat možnost vyrozumění kompetentního vedoucího pracovníka lesní správy v době nepřítomnosti odborného lesního hospodáře.

Cestou spolupráce v oblasti vzájemné informovanosti o těžební činnosti v lokalitě je vhodné zajistit aktivní účast pracovníků lesních správ na předávání aktuálních podnětů ohledně těžby v revírech (je výhodné ve spolupráci se zmíněnými pracovníky podle schválených LHP a LHO vyhotovit **seznam plánovaných těžeb v oblasti**). Po zpracování získaných dat pracovníky SKP okresů tyto mohou být postoupeny k využití i základním útvarům Služby pořádkové policie, dopravní policie a cizinecké a pohraniční policie.
- 2) Při dokumentaci trestné činnosti v oblasti lesního hospodářství je efektivní zajistit **úzkou spolupráci všech složek Policie ČR v rámci územní působnosti okresních ředitelství, zejména pak mezi pracovníky SKP okresu a základními útvary Služby pořádkové policie, dopravní policie a v rámci územní působnosti PČR správ krajů se základními útvary služby cizinecké a pohraniční policie**. Získávání poznatků o trestné činnosti na lesích z výkonu hlídkové a pořádkové služby pracovníků uvedených služeb PČR, s ohledem na jejich místní a osobní znalost prostředí, je bezesporu jednou z cest, jak problematiku trestné činnosti na lesích zdokumentovat. Jedná se především o monitorování lesní techniky a osobních vozidel, směřujících do lesních komplexů, evidování nákladních vozidel přepravujících opracovanou kulatinu (klády) apod., například
 - formou cílených akcí pracovníků SKP a SDP okresních ředitelství, při nichž by policisté služby dopravní policie spolupracovali při silničních kontrolách vozidel se zaměřením na kontrolu úplnosti a správnosti provozní dokumentace k nákladu (v souladu s ust. § 1 vyhl. 478/2000 Sb., kterou se provádí zákon o silniční dopravě) a dodržování zákazu vjezdu vozidel do míst, kde je to dopravní značkou zakázáno (tyto kontroly by mohly být organizačně řešeny obdobně jako dopravně-bezpečnostní akce), nebo
 - vymezením konkrétního cíle v rámci dopravně-bezpečnostní akce, např. na zvýšenou kontrolu vozidel, převážejících dřevní hmotu.

Předpokladem efektivní spolupráce je seznámení pracovníků základních útvarů PČR s danou problematikou, mimo jiné proto, že jsou často v pozici policejního orgánu přijímajícího oznámení nebo zajišťujícího provedení prvotních úkonů na místě činu.
- 3) Smyslem operativně pátrací činnosti pracovníků SKP PČR na katastrálních úřadech je **soustředit poznatky k opakovaným nebo jinak podezřelým převodům vlastnických práv k lesním pozemkům** (např. na evidentně závadovou nebo nemajetnou osobu). V takových případech lze důvodně předpokládat záměr v krátké době les vykácet. Zjištěné poznatky jsou konzultovány s pracovníky lesní správy Lesů ČR a zejména s pracovníky referátů ŽP OkÚ, s cílem zjistit stáří lesa a tedy jeho tržní hodnotu. Následně je nutné přijmout řadu preventivních opatření (předání poznatků základnímu útvaru s územní působností, provádění místního šetření v dané lokalitě, informování místního mysliveckého sdružení apod.).
- 4) Samostatnou, neméně důležitou oblastí je **provádění cílených šetření k osobě objednavatele a plátce pořezu klád ve dřevozpracujících podnicích (na pilách).**

Orgány působící v oblasti lesního hospodářství a na úseku ochrany lesa

Funkci orgánů ochrany lesa plní orgány státní správy lesů a odborní lesní hospodáři. Orgány státní správy lesů jsou:

- **Ministerstvo zemědělství ČR** jako ústřední orgán státní správy lesů.
- **Ministerstvo životního prostředí ČR** jako ústřední orgán státní správy lesů v národních parcích a orgán vrchního státního dozoru v lesním hospodářství.
- **okresní úřady** (prostřednictvím **oddělení ochrany lesa referátu životního prostředí**). Pro vojenské lesy jejich působnost vykonává Vojenský lesní úřad.
Cestou pracovníka referátu životního prostředí okresního úřadu, oddělení ochrany lesa je možno v konkrétních případech zajistit (na základě stanoviska příslušného odborného lesního hospodáře) stanovisko k otázkám
 - a) *zda se jedná o neoprávněnou těžbu*
 - b) *vyčíslení způsobené škody a ekologické újmy*
 - c) *předběžného posouzení, zda v souvislosti s těžbou došlo k ohrožení (poškození) životního prostředí.*
- **Česká inspekce životního prostředí** jako zvláštní orgán ochrany lesa (prostřednictvím oblastních inspektorátů ČIŽP).
Cestou oddělení ochrany lesa OI ČIŽP je nutno zajistit vypracování odborného vyjádření ČIŽP, zda v souvislosti s předmětnou neoprávněnou těžbou došlo k ohrožení životního prostředí nebo zda bylo životní prostředí vydáno v nebezpečí závažného poškození (spolu se žádostí o odborné vyjádření je třeba předložit stanovisko referátu ŽP OkÚ a listinné materiály, t. j. kopie LHP, snímek porostní mapy s uvedením čísla porostu a čísla parcely, výpis z listu vlastníka nemovitosti příslušného katastrálního úřadu).
Pro úplnost je třeba zmínit další orgány státní správy, především:
- **okresní katastrální úřady** a
- **Zeměměřičský úřad ČR, Středisko centrální databáze, provoz IBM** se sídlem Arbesovo náměstí 4, 150 60 Praha 5, kde lze zjistit veškeré nemovitosti ve vlastnictví konkrétní osoby se státním občanstvím ČR.

Kromě výše uvedených orgánů státní správy zajišťuje vlastníku lesa odbornou úroveň hospodaření **odborný lesní hospodář**, který je buď fyzickou nebo právnickou osobou. Velmi často vykonává tuto funkci pracovník Lesů ČR, s.p. spolu s výkonem funkce revírníka. Údaje o konkrétní osobě odborného lesního hospodáře lze zjistit na příslušném referátu ŽP okresního úřadu, popř. na Lesní správě Lesů ČR s. p., či dotazem u okolních vlastníků lesa. Prostřednictvím odborného lesního hospodáře je účelné zajistit *veškeré vstupní údaje, potřebné pro zadokumentování věci, včetně zajištění listinných materiálů (údaje o stavu porostu konkrétního katastrálního čísla a čísla porostu, údaje o rozloze vzniklé holiny a následcích těžby, vzniklých škodách v okolí těžby, informace o povolení těžby referátem životního prostředí příslušného okresního úřadu, kopie LHP, snímky porostní mapy, kopie povolení referátu ŽP OkÚ k těžební činnosti).*

Je nutno poznamenat, že objektivitu a včasnost poznatků ke konkrétním případům, zejména o chystaných neoprávněných těžbách lesů, získaných cestou odborných lesních hospodářů, nelze přeceňovat.

Závěr

Problematika neoprávněných těžeb je fenoménem současné doby. Jedná se o trestnou činnost, využívající v plné míře nepřipravenosti systému i samotných právních norem, dostupnosti dat z databáze katastrálních úřadů a v neposlední řadě i nezkušenosti většiny ekonomických subjektů, ale i orgánů činných v trestním řízení s potlačováním těchto forem trestné činnosti. Vypracovat proto v současné době jednotnou metodiku odhalování, dokumentování a vyšetřování trestné činnosti na lesích prakticky není možné. V této chvíli se nenabízí ani možnost využití analogických metod při potírání této trestné činnosti v sousedních evropských zemích, jelikož i v těchto zemích se potýkají s trestnou činností na lesích jako s novou, neznámou formou trestné činnosti.

Navzdory faktu, že současná trestněprávní úprava v oblasti ekologických trestných činů je jen velmi obtížně uplatnitelná v praxi, je přesto třeba nalézat účinné formy boje proti této trestné činnosti, a náskok zločineckých struktur tak postupně eliminovat.

OBSAH

Úvod	3
1. Obecně o lesích	3
2. Historie a současnost práva v oblasti lesního hospodářství ČR	3
3. Vývoj trestné činnosti na lesích České republiky od roku 1995	4
Právní normy	5
Trestněprávní kvalifikace	5
Právní odpovědnost za újmy na životním prostředí	6
Formy trestné činnosti	7
Problémy při odhalování a dokumentování trestné činnosti na lesích	8
Příklad řešení konkrétních případů orgány Policie ČR	9
a. Dokumentování věci po zjištění (oznámení) události	9
b. Dokumentování věci po provedení prvotních úkonů (postup dle ustanovení § 158 trestního řádu)	10
c. Ochranná opatření, směřující k preventivnímu působení složek Služby kriminální policie	11
Orgány působící v oblasti lesního hospodářství a na úseku ochrany lesa	12
Závěr	12
Přílohy:	
Příloha č. 1: Objednávka výpisů LV z databáze katastr. úřadů	
Příloha č. 2: Příklad „Záznamu o kontrole vozidla přepravujícího dřevní hmotu“	
Příloha č. 3: Příklad zjištěné inzerce	
Příloha č. 4: Zákon č.67/2000 Sb., z 25. 2. 2000	
Příloha č. 5: Výklad pojmu „Těžba“	
Příloha č. 6: Nejdůležitější právní normy dotýkající se oblasti životního prostředí	

Příloha č. 1

Katastrální úřad
Praha

Věc: **Objednávka výpisů LV**

Touto cestou Vám zasíláme závaznou objednávku na vyhotovení souborů listů vlastnictví, které zahrnují soubor lesních pozemků o výměře nad 100 000 m². Požadujeme tedy výstup dvou údajů – identifikaci vlastníka a výměra lesních pozemků na LV. Nejedná se nám o informační výpis, na kterém jsou čísla parcel a jejich výměry, ale pouze o identifikaci takového listu vlastnictví, který zahrnuje lesní parcely v celkovém součtu 100 000 m² a více. Požadujeme identifikaci pouze soukromých vlastníků a nikoliv LV obecních úřadů a Lesů České republiky. Jedná se nám o vyhotovení těchto údajů v rámci všech k.ú. v působnosti Vašeho katastrálního úřadu.

Jsme si vědomi, že jde o zakázku většího rozsahu a proto jsme samozřejmě ochotni uzavřít smlouvu se všemi podmínkami poskytnutí těchto údajů, včetně formy účtování úhrady.

V příloze Vám zasíláme příklad vyhotovení v rámci jednoho k. ú. (bez identifikace vlastníků).

Předem děkujeme za vyřízení a jsme s pozdravem.

Dne 6. 2. 2001

podpis, obchodní jméno,
telefonické spojení

Příloha č. 2

– PŘÍKLAD –

ZÁZNAM O KONTROLE VOZIDLA PŘEPRAVUJÍCÍHO DŘEVNÍ HMOTU

Datum a čas kontroly

Místo kontroly

Kontrolované vozidlo spz druh barva

přívěs spz

Řidič, případně osádka – jméno, příjmení

RČ:

bydliště

přepravní firma IČO:

Druh přepravovaného dřeva, množství, sortiment, způsob značení

.....

Místo – nakládky

– složení materiálu

Číslo převozního lístku

Příjemce

Kontrolu provedl:

Příloha č. 3

Příklad zjištěné inzerce

Vážený majiteli nemovitostí,

na základě informací z veřejně přístupných údajů v katastru nemovitostí Katastrálního úřadu v Šumperku jste vlastníkem nemovitostí (lesní pozemky).

Zabývám se zhodnocením, údržbou a oživením těchto nemovitostí, které jsou pro mnohé majitele zátěží a překážkou z různých důvodů.

!!! NEJČASTĚJŠÍ DŮVODY !!!

- a) tyto pozemky leží dále od bydliště majitele (špatná dostupnost)
- b) zpřísnění a zvýšení sankcí Lesního zákona
- c) rostoucí náklady (PHM, sazenice atd.)
- d) málo času na udržování, provádění prací
- e) chybí peníze na investování do nemovitostí
- f) špatný zdravotní stav majitelů
- g) odborná nezpůsobilost v lesním hospodaření

V případě, že máte podobné problémy, zamyslete se prosím a promyslete mou nabídku ke zlepšení této situace pronájmem nemovitosti nebo zhodnocení okamžitým prodejem.

!!! upozornění !!!

Rád bych Vás upozornil, že nejsem lesní – těžební firma, proto nevykupuji dřevo, neprovádím těžbu a z těchto důvodů není důležitý věk ani rozloha Vašich nemovitostí.

Věřím, že když možnosti mé nabídky pečlivě zvážíte, zjistíte její upřímnost a snahu pomoci drobným i větším vlastníkům nabídnout kompletní servis, který někdy i několikrát zvýší cenu nemovitosti oproti nabídkám různých lesních firem s cílem pouze na těžbu a dřevo ve starších a větších nemovitostech včetně různých nedokonalostí ve smlouvách, podvodech atd.

P r o n á j e m – postup, cenová nabídka

(krátkodobý – 1 rok, dlouhodobý – 5 let), uzavírá se smlouvou včetně oznámení Lesní správě, výhodou je, že se nemusíte o tuto nemovitost po dobu trvání smlouvy starat, ale je ve Vašem vlastnictví – každé čtvrtletí dostanete zprávu o provedených pracích atd. **Cena 1.000 až 10.000,- Kč za 1 ha za 1 rok předem při podpisu smlouvy.**

P r o d e j – postup, cenová nabídka

V případě, že nemáte zajišťuji: Vyznačení hranic, porostní mapu, lesní hospodářské osnovy, výpis z katastru nemovitostí, odhad ceny nemovitosti, kupní smlouvu včetně návrhu na vklad s notářským ověřením podpisů. Potom následuje stanovení kupní ceny 3 způsoby: **Dohodou (smluvně), 20 až 60 % z odhadní ceny, stanovením ceny dle přiložené tabulky.**

Příloha č. 4

Zákon č. 67/2000 Sb., ze dne 25. února 2000,

**kterým se mění zákon č. 289/1995 Sb.,
o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon),
ve znění zákona č. 238/1999 Sb.**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění zákona č. 238/1999 Sb., se mění takto:

1. V § 32 odst. 7 se zrušuje tečka na konci odstavce a doplňují se slova, která včetně poznámky pod čarou č. 21a) znějí: „něbo farmových chovů zvířete.“^{21a)}

^{21a)} § 19 odst. 3 zákona č. 23/1962 Sb., ve znění pozdějších předpisů.“

2. V § 33 odstavec 3 zní:

„(3) Těžbu v lese, ve kterém vlastník lesa hospodář bez schváleného plánu nebo bez protokolem o převzetí převzaté osnovy, lze provést jen se souhlasem odborného lesního hospodáře. Souhlas nelze odmítnout, není-li těžba v rozporu s ostatními ustanoveními tohoto zákona. Má-li těžba překročit 3 m³ na 1 ha lesa za kalendářní rok, musí vlastník lesa, jakož i ten, kdo koupil stojící lesní porost, i ten, kdo provádí těžbu, předem písemně vyrozumět orgán státní správy lesů a doložit vyjádření příslušného odborného lesního hospodáře. Pokud orgán státní správy lesů nesdělí osobě, která jej písemně vyrozuměla o záměru provést těžbu, své stanovisko do 30 dnů ode dne doručení vyrozumění, může tato osoba těžbu provést. Na vydání tohoto stanoviska orgánu státní správy lesů se nevztahují obecné předpisy o správním řízení.“

3. V § 54 odst. 1 se slova „Orgán státní správy lesů uloží pokutu až do výše 1 000 000 Kč podnikateli,²⁸⁾ který při výkonu podnikatelské činnosti“ nahrazují slovy „Orgán státní správy lesů uloží pokutu až do výše 1 000 000 Kč tomu, kdo“.

Současně se zrušuje poznámka pod čarou č. 28).

4. V § 54 odst. 1 písmeno c) zní:

„c) provede těžbu nad rámec schváleného plánu či protokolem o převzetí převzaté osnovy, nebo provede jinou těžbu v rozporu s tímto zákonem, zejména provede neoprávněně těžbu v množství překračujícím 3 m³ na 1 ha lesa za kalendářní rok, anebo provede bez povolení orgánu státní správy lesů myšlenou těžbu v porostu mladším než 80 let“.

5. V § 54 odst. 2 se slova „podnikateli, který při výkonu podnikatelské činnosti“ nahrazují slovy „tomu, kdo“.

6. V § 55 odstavec 1 zní:

- „(1) Orgán státní správy lesů uloží pokutu až do výše 1 000 000 Kč vlastníku lesa nebo jiné osobě, kteří
- a) úmyslnou činností způsobí značné škody na lese a ohrozí tím plnění jeho funkcí,
 - b) bez rozhodnutí orgánu státní správy lesů o odnětí nebo o omezení odnímají pozemky určené k plnění funkcí lesa nebo omezují jejich využívání pro plnění funkcí lesa,
 - c) neoprávněně užívají pozemky určené k plnění funkcí lesa způsobem, který znemožňuje jejich využívání pro plnění funkcí lesa,

- d) provedou neoprávněnou těžbu v množství překračujícím 3 m^3 na 1 ha lesa za kalendářní rok,
e) provedou bez povolení orgánu státní správy lesů těžbu mytní úmyslnou v porostu mladším než 80 let.“.

Čl. II

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Klaus v. r.

Havel v. r.

Zeman v. r.

Příloha č. 5

Výklad pojmu „těžba“

(z materiálu Stanovisko Ministerstva životního prostředí ČR,
odboru ochrany přírody ze dne 7. 2. 2001)

Při výkladu pojmu „těžba“ je třeba vycházet ze zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů. V ustanovení § 2 tohoto zákona, obsahujícím vymezení některých pojmů pro účely lesního zákona, je „těžba lesních porostů“ poprvé zmíněna pod písmenem d) jako jedna z činností zahrnutých do obsahu pojmu „hospodaření v lese“.

Dále jsou v § 2 vymezeny pojmy „těžba předmyslná úmyslná“ (písm.l), „těžba mýtní úmyslná“ (písm.m), „těžba nahodilá“ (písm.n) a „těžba mimořádná“ (písm.o). Jde o podrobnější členění širšího pojmu „těžba“, či přesněji „těžba dříví“, nebo „lesní těžba“. Pro účely případného trestního řízení je zřejmě nejpresnější vysvětlit (definovat) pojem „těžba dříví“.

Lesní zákon sám výslovně pojem „lesní těžba“ nedefinuje, protože jde o pojem odborné lesnické veřejnosti dostatečně známý. Definuje však – jak výše uvedeno – jednotlivé druhy nebo formy lesní těžby, k nimž se přímo váží některá ustanovení lesního zákona (viz hlava pátá, oddíl první, § 29 odst.3, § 31 odst. 2 a 4, § 32 odst. 2 a další). Těžbě dříví je věnován samostatný § 33 lesního zákona. Pro úplnost je třeba zmínit i § 34 o „lesní dopravě“, kterou se rozumí přibližování, uskladnění a svoz dříví (§ 34 odst.1 lesního zákona).

Lesnický naučný slovník, vydaný Ministerstvem zemědělství v roce 1995, díl II., str. 443, definuje pojem „těžba lesní“ jako rozsáhlou lesnickou činnost zahrnující kácení stromů, jejich opracování, dopravu, manipulaci v porostu nebo na skladech i expedici s tím, že „těžba lesní“ zahrnuje vedle těžby dříví také tzv. přidruženou vedlejší těžbu, tj. získávání a dopravu jiných materiálů z lesa nebo z lesní půdy, než dřevo (např. kůra, pryskyřice, lesní plody, semena, tráva, klest, kámen, písek, rašelina apod.). Z této definice vyplývá, že pojem „těžba lesní“ je pojmem obsahově širším než „těžba dříví“.

Tentýž naučný slovník též na straně 443 definuje pojem „těžba dříví“ jako lesnickou činnost, která se z hlediska provedení v určitém ročním období člení na těžbu letní a těžbu zimní. Tato definice však nevystihuje vlastní obsah pojmu.

Dalším zdrojem definice může být také dosud platná podniková norma **PN 480004 – Těžba dřeva – Názvy a definice**, která v části I. Těžba dřeva definuje pojem „těžba dřeva“ jako jednu nebo více těžebních technologických operací (podle těžební metody) počínaje kácením: Termínu se používá i v širším významu, tj. včetně soustředování dříví. Zde je třeba pro správné pochopení uvést ještě definici pojmu „těžební metoda“, což je podle zmíněné normy způsob realizace těžebního procesu s tím, že těžební metody jsou

- a) **metoda sortimentová**, tj. těžební metoda, při které se sortimenty vyrábějí přímo v porostu (u pařezu),
- b) **metoda kmenová**, tj. těžební metoda, při které se v porostu uskuteční operace kácení a odvětvení (včetně oddělení vršku): Další operace jsou přeneseny na místa koncentrace dřevní suroviny, tzn. na odvozní místa (lesní sklady) a na hlavní sklady,
- c) **metoda stromová**, tj. těžební metoda, při které se v porostu uskuteční jediná výrobní operace – kácení vyznačených stromů. Ostatní výrobní operace jsou přeneseny na jiná místa koncentrace dřevní suroviny (na sklady),
- d) **metoda výřezů standardních délek**, tj. modifikace sortimentové metody, při které se v porostu (u pařezu) zkrátí kmeny na výřezy standardních (stejných) délek, odpovídajících technickým parametrům dopravních prostředků a potřebám odběratelů.

Z toho, co je výše uvedeno, lze shrnout, že **těžba dříví** ve smyslu ustanovení § 33 lesního zákona je jednou z lesnických činností, vykonávaných při hospodaření v lese, a její náplní (resp. součástí) je kácení stromů, odvětvování pokácených kmenů včetně odřezání vršků stromů, v některých případech také odkornění kmenů, a v závislosti na použité těžební metodě také další manipulace, zejména krácení kmenů na sortimenty požadovaných délek.

Příloha č. 6

Nejdůležitější právní normy dotýkající se oblasti životního prostředí

- Ústava ČR a Listina základních práv a svobod (Sbírka zákonů ČR částka 1/1993)
- zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí
- zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí
- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR
- zákon ČNR č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa
- zákon ČNR č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky
- zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu
- zákon ČNR č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí
- zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu
- zákon č. 45/1966 Sb., o vytváření zdravých životních podmínek
- trestní zákon
- zákon ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích
- občanský zákoník
- zákon č. 309/1991 Sb., o ochraně ovzduší před znečišťujícími látkami
- zákon ČNR č. 389/1991 Sb., o státní správě ochrany ovzduší a poplatcích za jeho znečišťování
- zákon č. 86/1995 Sb., o ochraně ozónové vrstvy Země
- zákon č. 211/1993 Sb., o zákazu výroby, dovozu a používání látek ničících ozónovou vrstvu atmosféry a výrobků je obsahujících
- zákon č. 138/1973 Sb., o vodách (vodní zákon)
- zákon ČNR č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství
- zákon ČNR č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu
- zákon č. 289/1995 Sb., o lesích (lesní zákon)
- zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- zákon č. 125/1997 Sb., o odpadech
- zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon)
- zákon č. 157/1998 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích
- zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky
- zákon č. 58/1998 Sb., o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových
- zákon č. 16/1997 Sb., o začlenění konvence CITES do českého práva, o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů
- zákon ČNR č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání
- zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti
- zákon č. 102/1963 Sb., o rybářství
- zákon č. 87/1987 Sb., o veterinární péči
- zákon č. 147/1996 Sb., o rostlinolékařské péči
- zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech

AUTOR	kpt. Ing. Miroslav SOUKUP
NÁZEV	Metodická pomůcka k odhalování a dokumentování trestné činnosti v oblasti životního prostředí (lesní hospodářství)
VYDAVATEL	Kriminální úřad Policejního prezidia České republiky
JAZYKOVÁ ÚPRAVA	nebyla provedena
NÁKLAD	2600
VYDÁNÍ	první
POČET STRAN	20
ROK VYDÁNÍ	2001
TISK	Tiskárna MV, p. o., Bartůňkova 4, 149 01 Praha 415